

Importanța demografiei pentru planificarea strategică

1

Elemente de demografie

3

Evoluția populației

9

Analiza SWOT

14

Listă de figuri

Figura 1. Evoluția populației comunei Prejmer, 1990-2010

Pag. 3

Figura 2. Structura pe sexe și vârste în anul 2010

Pag.4

Tabelul 1. Schimbarea structurii populației între 2002 și 2010

Pag. 4

Figura 3. Evoluția structurii populației pe grupe de mari de vârstă între 2002 și 2010

Pag. 5

Figura 4. Structura populației pe grupe de vârstă în 1992

Pag. 5

Figura 5. Structura populației pe grupe de vârstă în 2002

Pag. 5

Figura 6. Structura populației pe grupe de vârstă în 2010

Pag. 6

Figura 7. Piramida populației, comuna Prejmer, 1992

Pag. 6

Figura 8. Piramida Populației, comuna Prejmer, 2002

Pag. 7

Figura 9. Piramida populației, comuna Prejmer 2010

Pag. 7

Figura 10. Piramida comparativă a vârstelor populației comunei Prejmer 1992-2010

Pag. 8

Tabelul 2. Structura etnică a populației comunei Prejmer, în 2002

Pag. 9

Figura 11. Evoluția sporurilor natural și migrator în comuna Prejmer

Pag. 10

Figura 12. Ratele natalității și mortalității la 1000 de locuitori în comuna Prejmer

Pag. 10

Figura 13. Evoluția mișcării naturale a populației comunei Prejmer

Pag. 11

Figura 14. Evoluția mișcării migratorii în comuna Prejmer

Pag. 11

Figura 15. Prognoza populației comunei Prejmer până în anul 2020, ținând cont de sporul migrator

Pag. 12

Figura 16. Prognoza populației comunei Prejmer până în anul 2020, excluzând sporul migrator

Pag. 13

Importanța demografiei pentru planificarea strategică

Populația ocupă un loc central în planificarea strategică, activitățile de urbanism și amenajarea teritoriului implicând cunoașterea a trei categorii de aspecte:

- ✓ necesitățile obiective de dezvoltare
- ✓ potențialul cantitativ-demografic al populației
- ✓ potențialul calitativ al populației

Câteva din argumentele considerării implicării populației în procesul planificării strategice orientate către dezvoltare locală se referă la rolul acesteia ca *factor central* de care se ține seama în elaborarea soluțiilor de dezvoltare, de *beneficiar* al tuturor măsurilor de dezvoltare care au ca finalitate creșterea nivelului de trai al acelei populații și de *realizator* al dezvoltării.

În cadrul acestui studiu populația este tratată din punct de vedere *cantitativ-demografic* luând în considerare efectivul populației, repartizarea în teritoriu, mișcarea populației, structura și evoluția populației. Aceste aspecte cantitative folosesc drept criterii în elaborarea direcțiilor de dezvoltare, a soluțiilor de amenajare a teritoriului, respectiv:

- ✓ fundamentarea deciziei de extindere/restrângere a teritoriului intravilan în acord cu creșterea/scăderea numărului populației;
- ✓ luarea unor decizii privind dotările necesare la nivel de comună bazate pe cunoașterea nevoilor specifice ale diferitelor grupe de vârstă, în funcție de ponderea acestora în total populație;
- ✓ fundamentarea viitoarelor decizii de investiții ale administrației publice locale în funcție de tendințele demografice pentru următorii 10 ani, legate, de exemplu, de echiparea tehnico-edilitară, dotările culturale, sociale, educaționale etc.;
- ✓ Analiza din punct de vedere demografic a resurselor umane necesare dezvoltării economiei locale, etc.

Analiza socio-demografică este utilă atât în fundamentarea proiectării documentațiilor de urbanism și amenajarea teritoriului și elaborării studiilor prospective cât și în identificarea resurselor și mecanismelor sociale de implementare a proiectelor și în evaluarea consecințelor sociale ale realizării soluțiilor de dezvoltare.

Din punct de vedere demografic, acest studiu analizează următoarele aspecte:

- ✓ numărul de locuitori (populația stabilă), de dată recentă;
- ✓ structura populației pe sexe și grupe de vârstă la ultimele două recensăminte;
- ✓ mișcarea naturală și migratorie a populației;

- ✓ disfuncționalitățile privind evoluția și structura populației, modul de ocupare a resurselor de muncă;
- ✓ evoluția populației în ultimii ani și prognoza populației după modelul de creștere biologică, bazat pe creșterea naturală a populației (spor natural) și modelul de creștere tendențială, prin luarea în considerare a sporului mediu anual (spor natural și migrator), înregistrat în ultimii 4-5 ani.

Tipuri de date și sursa datelor, ani de referință:

Analiza demografică a folosit date din surse oficiale, respectiv Direcția Județeană de Statistică Brașov. Tipurile de date și instituțiile ce le furnizează sunt prezentate mai jos:

- ✓ **Recensămintele populației** sunt furnizate de Direcția Județeană de Statistică Brașov. Recensământul populației este o înregistrare exhaustivă a populației la nivel național ce se efectuează cu o periodicitate de aproximativ un deceniu. Scopul este obținerea la momentul de referință al recensământului a unor date complete despre starea populației. Variabilele principale sunt: sexul, vârsta, starea civilă, numărul și vârsta copiilor, locul nașterii, locul domiciliului și al reședinței, naționalitatea, limba maternă, școlaritatea, ocupația etc. Pentru statistica demografică recensământul reprezintă un punct de reper, toate calculele demografice ulterioare raportându-se la valorile cenzitare, urmând a se reface în funcție de acestea.

- ✓ **Fișa localității Brașov** a fost furnizată de Direcția Județeană de Statistică Brașov. Fișa localității prezintă date demografice, economice, structura salariaților, infrastructura fizică a localității, dotările etc.

S-au luat în considerare date referitoare la structura populației de la ultimul recensământ al populației (2002), evoluția populației, numărul de născuți vii și decedați, numărul de stabiliri și plecări din localitate în perioada 1990 -2009.

Structura documentului:

În prima parte a documentului s-au analizat caracteristicile populației, respectiv evoluția numărului populației, structura pe sexe și grupe de vârstă, structura etnică, cu scopul identificării disfuncționalităților legate de acestea. În partea a II-a a fost analizată evoluția populației în funcție de tendințele mișcării populației (mișcarea naturală și migratorie) pentru ca în final să se elaboreze prognoza populației care se bazează pe tendințele demografice din ultimii 4-5 ani. Cea de-a III-a parte a studiului include elemente de sociologie a comunităților rurale din zona în care se află comuna Prejmer.

Elemente de demografie

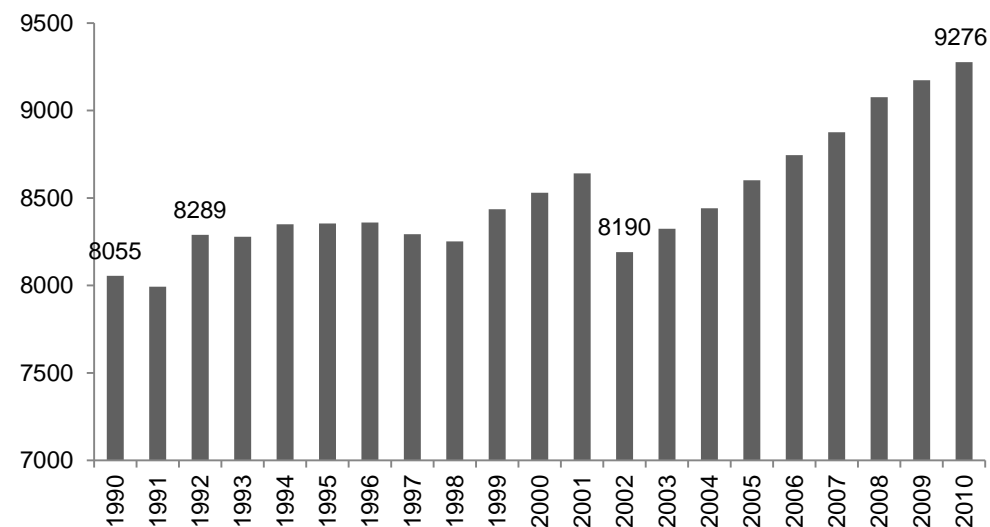
Numărul locuitorilor și evoluția populației

La 1 iulie 2010, populația comunei Prejmer număra 9276¹ locuitori. După 2002 se observă o creștere importantă demografică explicată prin atractivitatea mare a comunei pentru locuitorii orașului Brașov (figura 1). Aflată în zona periurbană a mun. Brașov, la doar 15 km de oraș, oferind condiții atractive pentru stabilire - cartiere noi de locuințe pavilionare, transport public frecvent spre și dinspre mun. Brașov, comuna a atras locuitori din mediul urban unde populația a scăzut ca efectiv. În doar 8 ani, intervalul 2002-2010, populația a crescut cu 10,4%, o creștere importantă care impulsionează dezvoltarea imobiliară și economică a comunei Prejmer. Alături de fenomenul migrației inverse urban-rural, trebuie să menționăm scăderea după 1990 a ratei natalității prin liberalizarea avortului, și efectivele importante de etnici germani care au migrat în anii '90.

Creșterea efectivului populației după 1990 a rezultat din menținerea pozitivă a sporului natural, dar în scădere față de perioada anilor '80. Trendul ascendent al populației s-a menținut și după 2002.

¹ Sursa datelor din lucrare: Direcția Județeană de Statistică Brașov

Figura 1. Evoluția populației comunei Prejmer, 1990-2010

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

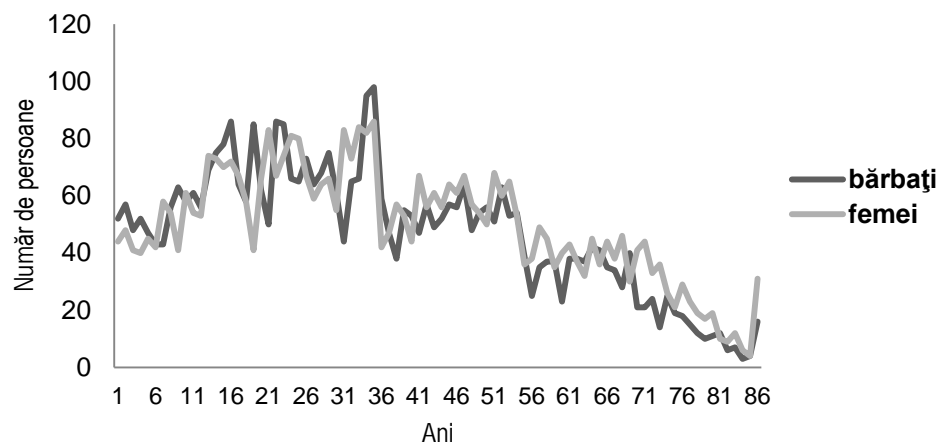
Structura demografică

Structura pe sexe și grupe de vârstă

La 1 iulie 2010, populația comunei Prejmer avea o structură demografică ușor masculinizată, respectiv 4681 bărbați la 4595 femei, o pondere a bărbaților de 50,4%, diferită de raportul invers de la nivel național. Din graficul de mai jos se poate observa excedentul de populație masculină între 0-24 ani și excedentul de populație feminină după 38 ani. La grupa de vârstă peste 57 ani apare excedent

feminin datorat supramortalității masculine, a speranței de viață mai mare a femeilor și a pierderilor efectivelor de bărbați în timpul celor două războaie mondiale, diferența fiind de 245 femei raportată la bărbații de aceeași vârstă (figura 2).

Figura 2. Structura pe sexe și vârste în anul 2010

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Reprezentarea structurii pe grupe de vârstă permite evaluarea nivelului de îmbătrânire al populației. Conform clasificării folosite de Institutul Național de Statistică, populația tânără s-a considerat între 0-14 ani, cea adultă între 15-64 ani și cea îmbătrânită peste 65 ani.

Procesul de creștere a efectivului populației este însoțit și de schimbări importante în structura pe vârste. Aceste modificări au consecințe importante în plan social și economic, respectiv în asigurarea de servicii sociale și de resurse de muncă pentru piața economică locală. Astfel, între 1992 și 2010, ponderea populației tinere 0-14 ani s-a redus de la 26 la 16%, ca urmare directă a scăderii fertilității după 1990, când în România a fost liberalizat avortul. În cifre absolute, până în 2010 efectivul de populație tânără a scăzut cu o treime față de nivelul din 1992: de la 2136 în 1992 la 1480 în 2010, ceea ce aduce în prim plan problema înlocuirii generațiilor (Tabelul 1). Efectivele reduse de populație născute după 1990, o perioadă cu un comportament reproductiv modern și caracterizată de o tendință crescută spre migrație în contextul liberei circulații a persoanelor, vor avea o contribuție demografică scăzută față de generațiile anterioare.

Tabelul 1. Schimbarea structurii populației între 2002 și 2010

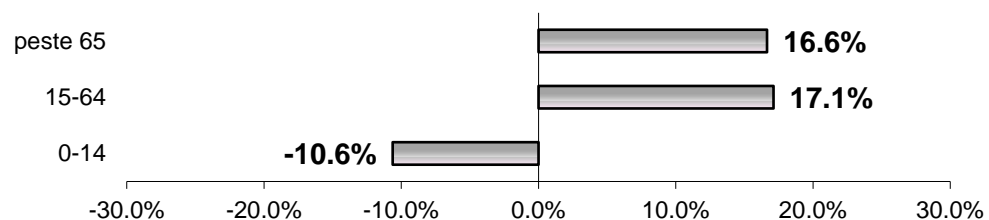
Grupe de vârstă	2002	%	2010	%	Diferențe 2002/2010	
0-14	1656	19,9%	1480	16,0%	-176	-10,6%
15-64	5747	69,1%	6731	72,6%	984	17,1%
peste 65	913	11,0%	1065	11,5%	152	16,6%
Total	8316	100,0%	9276	100,0%	960	11,5%

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

În intervalul 2002-2010 structura populației a crescut efectivul populației de vârstă adultă și peste 65 ani, o parte importantă provenind din mun. Brașov. Această

perioadă a fost marcată de prosperitate economică, mobilitate ridicată, proces de periurbanizare. Grupele de vârstă menționate, mai ales cea cu vârsta peste 65 ani, au dobândit o mai mare importanță în plan social și economic. Populația tânără s-a redus cu 10%, fapt care determină schimbări în asigurarea cu servicii educaționale a populației școlare aflate în evident regres după 1990 (figura 3).

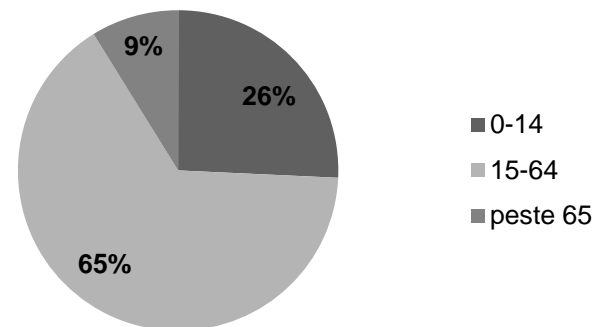
Figura 3. Evoluția structurii populației pe grupe de mari de vârstă între 2002 și 2010

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

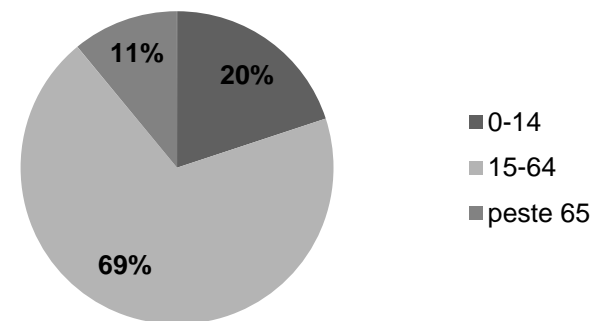
Ponderea populației cu vârsta peste 65 ani a crescut între 1992 și 2010, fapt determinat de creșterea speranței de viață, reducerea ratei natalității, modificarea comportamentului reproductiv în sensul raționalizării numărului de copii pe care o familie decide să-i aibă. Următoarele trei figuri detaliază structura populației la cele trei puncte temporale: 1992, 2002, 2010.

Figura 4. Structura populației pe grupe de vârstă în 1992

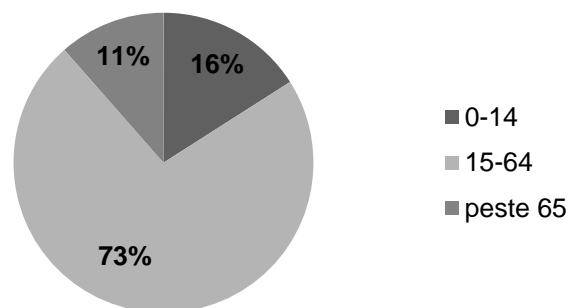

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Figura 5. Structura populației pe grupe de vârstă în 2002

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Figura 6. Structura populației pe grupe de vârstă în 2010

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

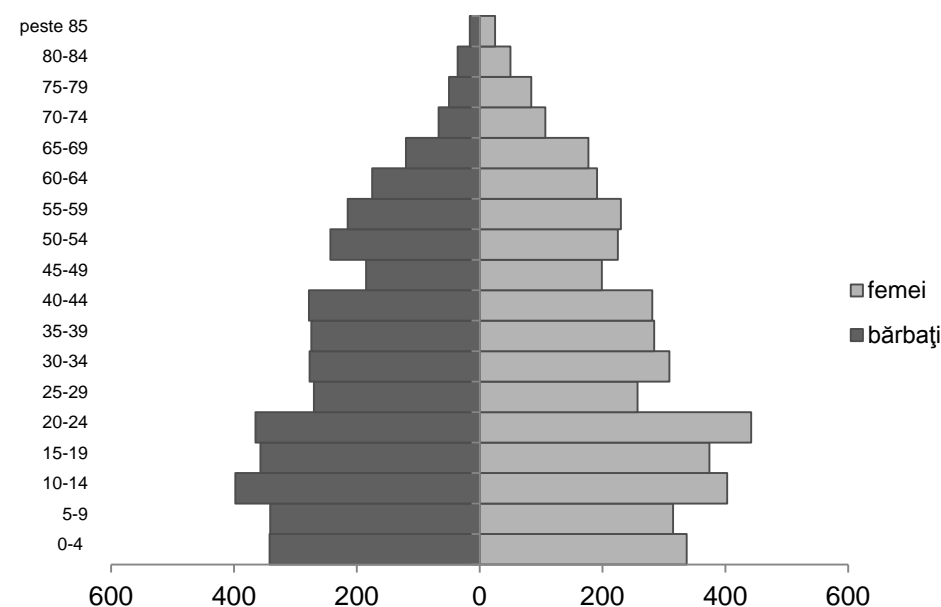
Piramida vârstelor

Piramidele vârstelor, reprezentate pentru ultimele două recensăminte 1992, respectiv 2002, și pentru anul 2010, permit observarea principalelor schimbări care au avut loc în structura demografică a populației în ultimele decenii.

Reprezentarea grafică a populației la recensământul din 1992 cuprinde efectivele de populație născute înainte de acest an. Piramida reprezintă o populație tânără, cu bază în lărgire până în 1990 și efective scăzute de populație în vârstă.

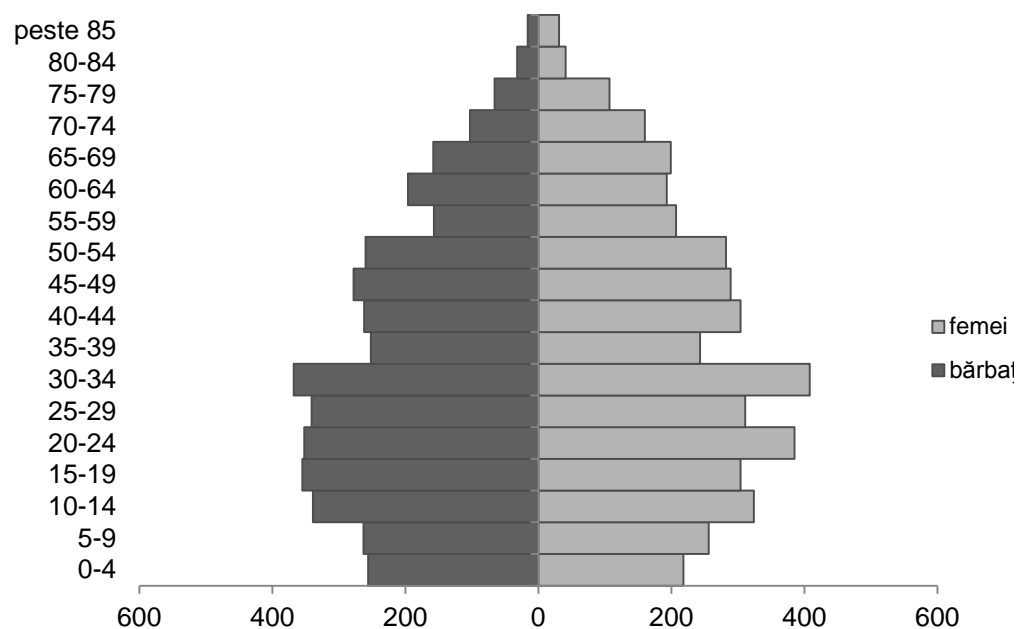
Piramida vârstelor reprezentată pentru anul 2002 arată începutul unui proces de modernizare demografică prin modificarea comportamentului reproductiv.

Schimbări structurale și în volumul populației pot fi observate comparând piramidele din 1992 și 2010. În cei 18 ani, procesele demografice de reducere a natalității, de scădere a efectivului de populație fertilă și de migrație internă și externă au dus la o diminuare importantă a populației tinere.

Figura 7. Piramida populației, comuna Prejmer, 1992

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Figura 8. Piramida Populației, comuna Prejmer, 2002

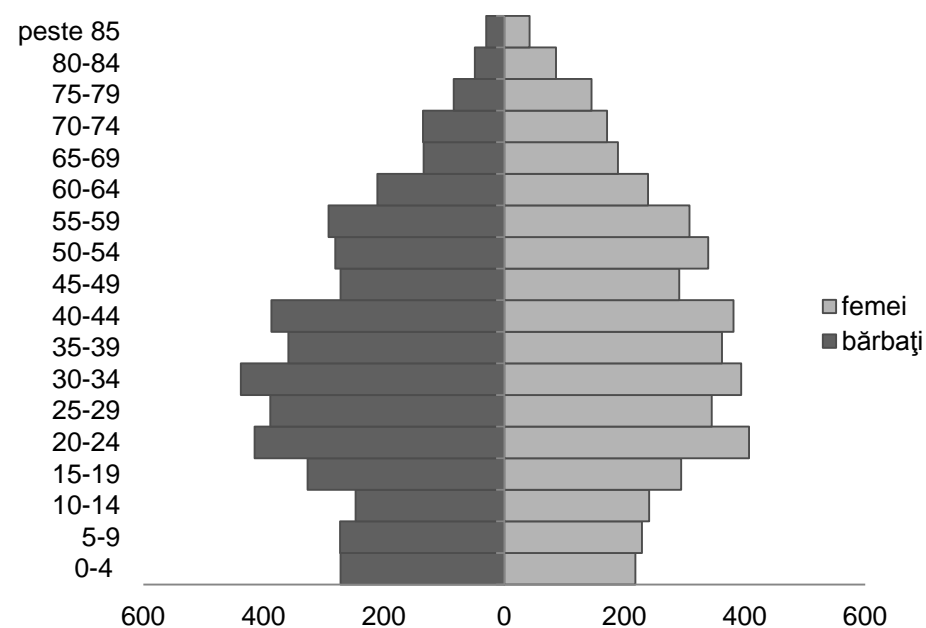

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Piramida anului 2002 arată o stabilizare a populației adulte și o reducere semnificativă a efectivului populației tinere. Se pot observa, deasemenea, fenomene demografice în desfășurare: îmbătrânirea populației-excedent feminin la grupa de vârstă peste 65 ani, reducerea continuă a populației tinere care

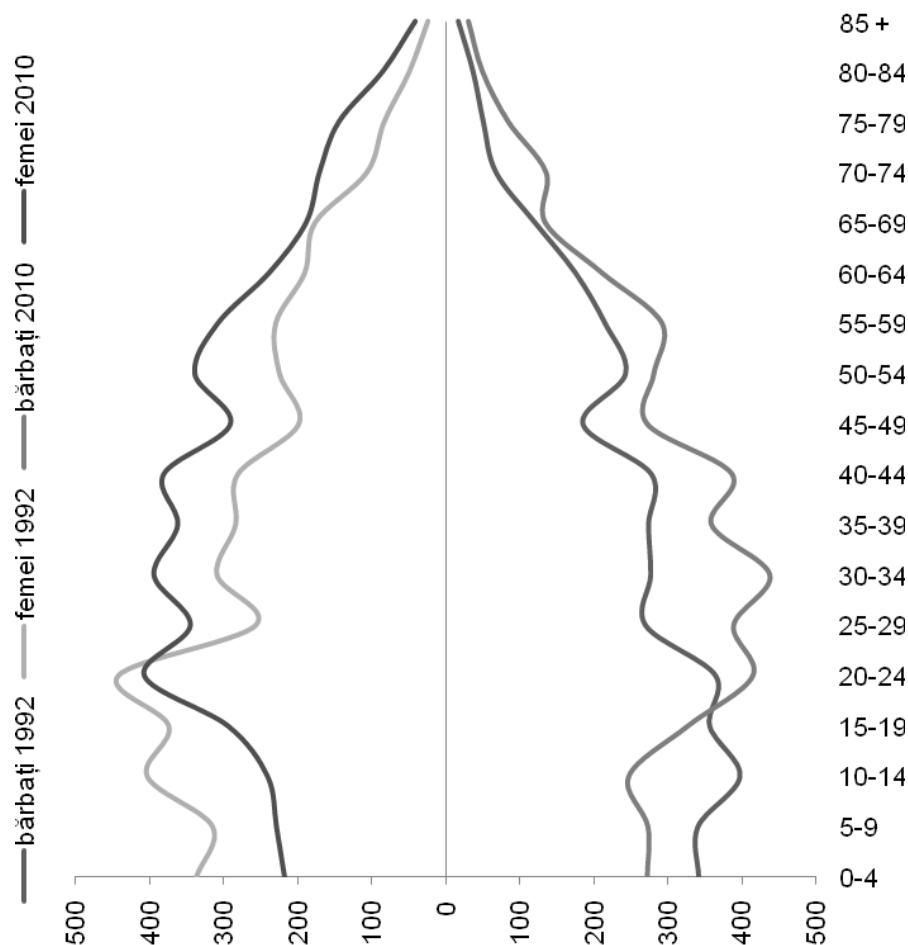
formează baza, populație care nu va fi înlocuită corespunzător în următorii ani (grupele 0-14 ani au efective cu mult mai mici decât grupele mai mari 15-25 ani).

Figura 9. Piramida populației, comuna Prejmer 2010

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Figura 10. Piramida comparativă a vârstelor populației comunei Prejmer 1992-2010

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Imaginea comparativă arată cu claritate modificările în structură și volum: scăderi importante de efective de populație de vârstă preșcolară și școlară, reduceri ale efectivelor de adulți, creșterea efectivelor de persoane între 25-55 ani. Populația va îmbătrâni într-un ritm mai scăzut în următorii ani, dar acesta se va accentua după 2010 când generațiile mari ca efectiv, care în 2002 aveau vârste între 40-55 ani, vor atinge vârsta pensionării.

Cei care în 2002 aveau vârsta între 10-19 ani, reprezentând generația născută înainte de 1989 și imediat după acest moment, au intrat pe piața muncii după acest an sau după 2006. Aceste generații reprezintă comparativ efective mai mari decât următoarele născute după 1992. Este de așteptat să se manifeste presiune pe piața muncii locală sau la nivel de zonă.

Structura etnică

Comuna Prejmer are o populație multietnică, cea mai importantă minoritate fiind cea romă, 5% din total populație în 2002. Structura etnică s-a schimbat mai ales în perioada comunistă și după 1990, când mișcarea persoanelor a fost liberalizată. Reducerea numărului minorităților etnice a condus la o pondere de 92% a românilor la recensământul din 2002. Minoritatea germană, importantă ca pondere până în 1990, a cunoscut un declin major, în prezent comunitatea numărând aproximativ 100 persoane.

Tabelul 2. Structura etnică a populației comunei Prejmer, în 2002

PREJMER	Români	Maghiari	Germani	Rromi	Total
Efectiv	7612	216	110	375	8313
Procent	92%	3%	1%	5%	100,00%

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Disfuncționalități

Populația comunei Prejmer va fi afectată în viitor de următoarele fenomene demografice cu efecte asupra situației economico-sociale:

- ✓ Dezechilibre demografice pe sexe la populația cu vârsta peste 55 ani (excedent feminin);
- ✓ Reducerea între cele 2 recensăminte a populației tinere (0-14 ani) la aproape jumătate din efectivul înregistrat în 1992, ceea ce pune pe termen lung problema înlocuirii generațiilor și a concentrării resurselor educaționale, restrângerea activității unor școli, grădinițe, reducerea necesarului de cadre didactice;
- ✓ Scăderea ponderii populației tinere cu vârsta între 0-14 ani în totalul populației de la 26% în 1992 la 16% în 2010;
- ✓ Creșterea numărului populației cu vârsta peste 65 ani și, în consecință, a problemelor sociale și economice legate de aceasta;

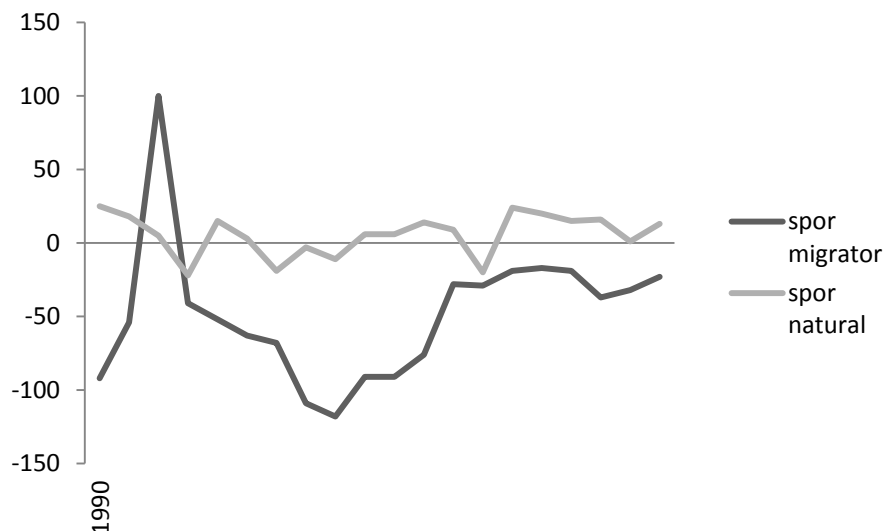
- ✓ Presiune asupra pieței locale a forței de muncă prin intrarea pe piață a generațiilor născute înainte de 1990;
- ✓ Scăderea efectivelor de populație tânără care reprezintă un potențial pentru dezvoltarea localității va reprezenta un factor restrictiv prin deficitul de resurse de muncă;
- ✓ Probleme sociale legate de asigurarea cu locuințe, crearea de locuri de muncă, școlarizare, programe educaționale corespunzătoare pentru etnicii rromi, al căror efectiv are tendința de creștere, reprezentând cea mai importantă minoritate;
- ✓ Creșterea numărului de plecări a persoanelor cu competențe profesionale, mai ales a tinerilor, spre orașul Brașov sau în exterior.

Evoluția populației

Intrări și ieșiri în efectivul populației comunei Prejmer

Populația comunei crește prin ratele pozitive ale sporului natural (mai mulți născuți decât decedați). Se poate remarca faptul că sporul natural s-a menținut la valori pozitive în comparație cu cel migrator, constant negativ din 1993.

Figura 11. Evoluția sporurilor natural și migrator în comuna Prejmer

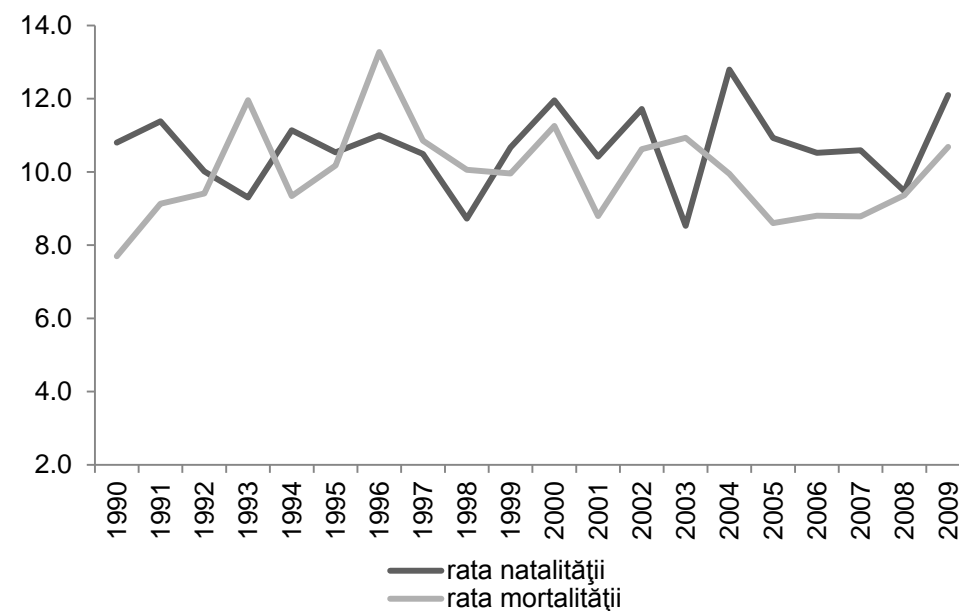

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Rata brută a natalității și mortalității

Rata natalității a fluctuat până în anul 2004, după care s-a menținut pozitivă, fapt explicat de existența unei populații tinere aflată la vârsta fertilității. Măsurile de liberalizare a avortului luate la sfârșitul anului 1989 au determinat schimbarea comportamentului demografic și raționalizarea numărului de nașteri. Rata natalității a scăzut în anii '90 și a crescut după anul 2004 când a atins valoarea maximă de 12,8 născuți vii la 1000 locuitori.

Figura 12. Ratele natalității și mortalității la 1000 de locuitori în comuna Prejmer

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

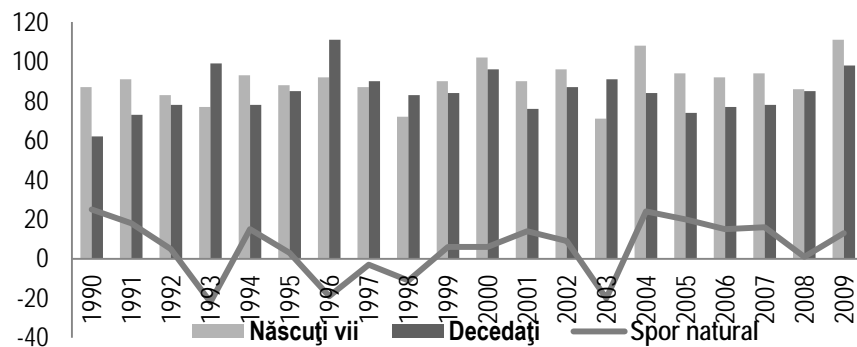
Rata mortalității este, din punct de vedere tendențial, în ascensiune, influențată fiind de efectivele în creștere ale grupeii de vârstă peste 50 ani.

Sporul natural

Definit ca diferență între numărul născuților vii și cel al decedaților într-un an, acest indicator relevă creșterea sau diminuarea naturală a populației.

Efectivul populației este influențat de sporul natural, preponderent negativ până în 2004 când s-a redresat și s-a menținut constant. Situația demografică din alte țări europene arată că șansele de revigorare demografică prin creșterea numărului de nașteri sunt foarte mici, tendința fiind de scădere continuă a numărului de copii pe care o familie decide să îi aibă. Sporul natural va scădea în continuare prin efectivele mari de populație cu vârsta peste 65 ani: numărul deceselor va crește iar cel al născuților vii va scădea sau se va menține la același nivel.

Figura 13. Evoluția mișcării naturale a populației comunei Prejmer

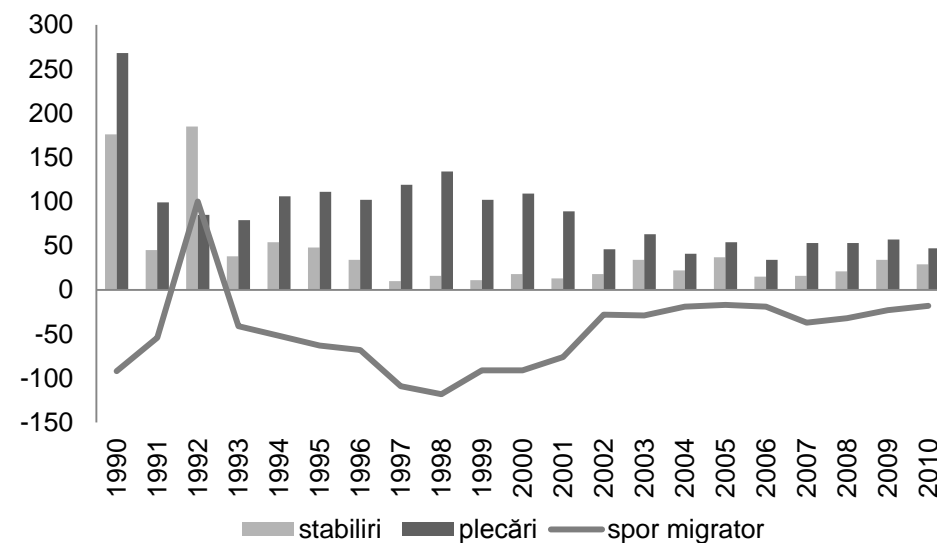

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Sporul migrației

Calculat ca diferență între numărul de stabiliri de domiciliu și cel de plecări, sporul migrației relevă creșterea sau diminuarea populației datorată fluxului urban-rural – sau „de întoarcere” – sau rural-urban. Fluxul migrației rural-urban și-a încetinit ritmul datorită proceselor de restructurare declanșate după 1990. Migrația este un fenomen demografic sensibil la evoluțiile economice, fiind un barometru al oportunităților sau lipsei acestora de pe piața muncii. Până în 2001 numărul plecărilor a fost relativ mare, apoi a scăzut în perioada de creștere economică. Numărul stabilirilor se menține în continuare mai mic decât cel al plecărilor.

Figura 14. Evoluția mișcării migratorii în comuna Prejmer

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Prognoza populației

Modelul de creștere tendențială

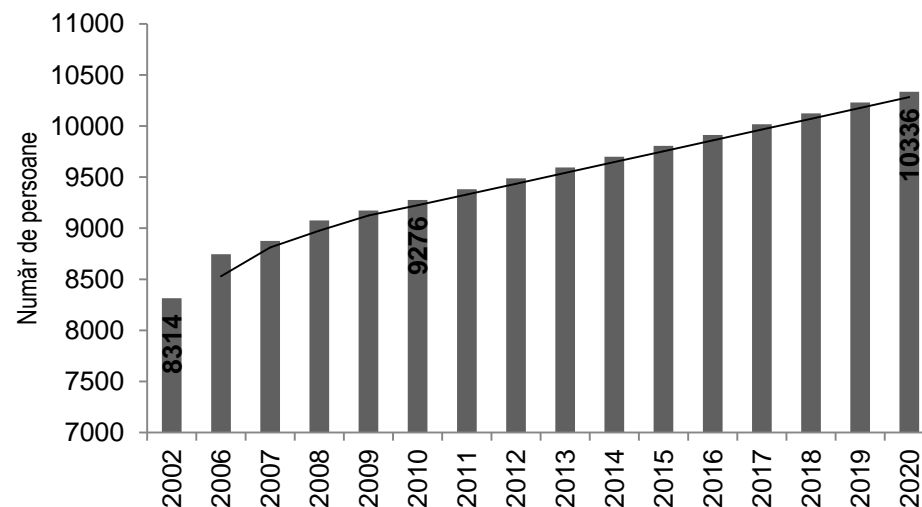
Pentru a realiza prognoza populației comunei Prejmer s-a analizat evoluția acesteia în perioada precedentă și evoluția probabilă a mișcării naturale și migratorii. Sporul natural și migratoriu s-a considerat constant pentru perioada previzionată.

Prin metoda sporului natural s-a stabilit mai întâi sporul mediu anual al populației în ultimii 5 ani, respectiv intervalul 2006-2010 (creștere cu 106 locuitori/an). Presupunând constant ritmul creșterii populației, aceasta va ajunge în 2020 la 10336 locuitori, cu 1060 mai mulți locuitori decât în anul 2010.

Prognoza populației, folosind modelul creșterii tendențiale prin luarea în considerare a sporului mediu anual total (spor natural și migratoriu) se prezintă în graficul de mai jos:

Prognoza arată o creștere importantă a efectivului populației pentru perioada următoare. Metoda sporului mediu anual se bazează pe analiza evoluției populației în perioada precedentă care relevă o creștere demografică în progresie aritmetică, considerând sporul natural constant pentru întreaga perioadă.

Figura 15. Prognoza populației comunei Prejmer până în anul 2020, ținând cont de sporul migrator

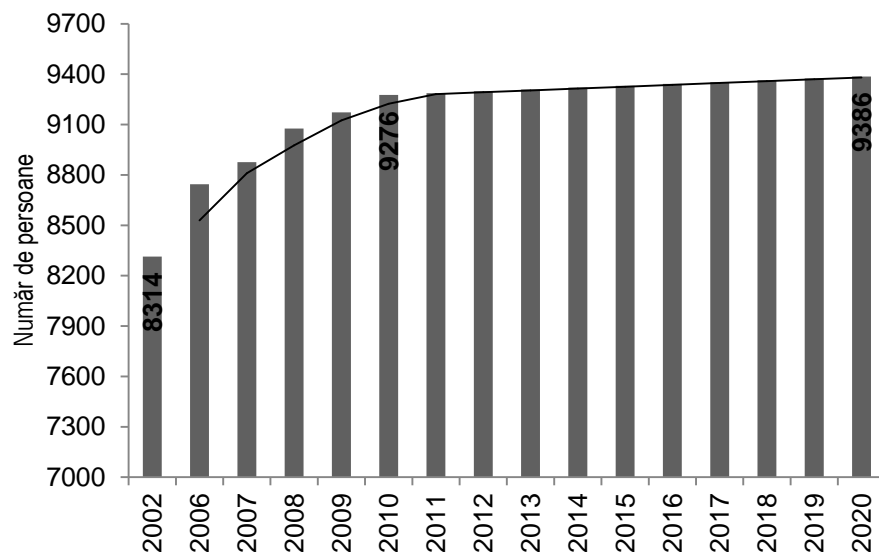

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Modelul de creștere biologic

O altă variantă a prognozei demografice s-a realizat folosind modelul de creștere biologică, luând în considerare doar sporul natural. Presupunând în această variantă că populația comunei Prejmer va fi influențată doar de sporul natural, reiese un ritm de creștere demografică cu 11 locuitori/an rezultată din intervalul 2006-2009. Considerând că sporul natural se va menține constant în viitorii 10 ani, populația va cunoaște o creștere demografică cu 110 locuitori în anul 2020 față de anul 2010.

Figura 16. Prognoza populației comunei Prejmer până în anul 2020, excluzând sporul migrator

Sursa: Direcția județeană de statistică Brașov

Ultima variantă de prognoză, bazată pe modelul de creștere biologică, este în opinia noastră mai realistă deoarece fluxurile migrației dinspre urban sunt și vor fi reduse în intensitate. De aceea, propunem luarea în considerare a primei variante de prognoză care arată o creștere lentă a populației comunei Prejmer.

Contextul demografic este unul defavorabil, caracterizat prin declin demografic, și un fenomen mai grav prin consecințele pe care le antrenează, respectiv

degradarea continuă a structurii pe vârste datorată procesului de îmbătrânire a populației.

Prognoza evoluției populației și luarea ei în calculele decizionale este o necesitate. În caz contrar, deciziile luate astăzi s-ar putea dovedi eronate peste câțiva ani. De exemplu, scăderea în viitor a ponderii populației școlare va necesita o reorganizare a distribuției unităților de învățământ în teritoriu. Exemplul școlilor poate fi extins și asupra multor altor dotări: centre de sănătate, biblioteci, stații de alimentare cu apă, instalații de epurare și asupra multor alte obiective de investiții.

La nivelul tuturor localităților urbane și rurale, grupa de vârstă peste 65 ani va fi singura grupă care va crește în următorii ani. Această grupă de vârstă va avea nevoi ridicate în ceea ce privește serviciile de sănătate și cele sociale. Este vorba de servicii de îngrijire, pe de o parte, dar și de asigurarea cu infrastructură specifică pentru persoanele care nu se mai află în procesul muncii însă au cerințe privitoare la educație, cultură și facilități de petrecere a timpului liber.

Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
Distanța redusă față de mun. Brașov	Procesul de îmbătrânire a populației
Existența unor zone echipate pentru noi stabiliri în comună	Reducerea numărului de copii pe care o familie decide să-i aibă
Atracție asupra populației din mediul urban	Scăderea continuă a ponderii populației tinere (0-19 ani)
Conexiuni bune auto și feroviare cu mun. Brașov	Tendința de migrație a tinerilor bine pregătiți profesional, mai ales a celor din centrul de comună
Oportunități	Riscuri
Crearea de noi locuri de muncă prin dezvoltarea activităților economice (servicii, industrie) poate reduce migrația tinerilor	Accentuarea gradului de dependență (raportul dintre persoanelor vârstnice și cele active)
	Menținerea scăzută a ratei natalității va amplifica procesul de îmbătrânire a populației
	Scăderea populației de vârstă școlară poate determina închiderea, desființarea, dispariția unor unități școlare